

וכותי — הם בני עם שהביא סנחריב מכותה, והושיבם בערי שומרון, ונתגיירו מאימת האריות ששילח ה' בהם. ובגמרא יבואר מהו ספיקם.

גמרא:

שנינו במשנה: כל האסורין לבא בקהל, מותרים לבא זה בזה.

והוינן בה: **מאי כל האסורין לבא בקהל?**

אילימא, ממזירי ונתני שתוקי ואסופי?

הא כבר תנא ליה ברישא במשנה הקודמת: **"ממזירי ונתני שתוקי ואסופי, מותרין לבא זה בזה"**. ולמה הוצרך לשנות שוב דין זה?

ותו קשיא: אם כן, מה דקתני **"רבי יהודה אוסר"**, **אהייא** [על מה] נחלק רבי יהודה ואסר? —

אילימא אודאן בספיקן נחלק רבי יהודה, ואסר ממזר בשתוקי ואסופי, הרי אי אפשר לומר כן.

דהא מרקתני בסופא: **רבי אליעזר אומר:** **ודאן בודאן מותר, ודאן בספיקן וספיקן בספיקן אסור**, **מכלל דרבי יהודה לא סבירא ליה הכי**, אלא הוא מתיר אף ודאי ממזר בספק ממזר. (98)

וכי תימא, הא דקתני "רבי יהודה אוסר"

קאי **אגר בממזרת**, ורבי יהודה לשיטתו [עב ב] **"קהל גרים"** נמי איקרי קהל, ואף הם אסורים בממזרת — אין לפרש כן.

דהרי **מידי האם "גר מותר בממזרת" קתני** בדברי תנא קמא, שנאמר שעל זה נחלק רבי יהודה?

והלא **"כל האסורין לבא בקהל מותרין זה בזה" קתני!** ואין הגר בכלל, שהרי הוא מותר לבא בקהל.

ומשנינן: **אמר רב יהודה:** לעולם בא רבי ב-טו יהודה לאסור גר בממזרת, לפי שהוא למד בדברי התנא קמא שהוא התיר זאת, ובא לחלוק על דברי תנא קמא שהתירם זה בזה. כי מה שאמר התנא **"כל האסורים לבוא בקהל מותרים לבוא זה בזה"** אין כוונתו לאסורים לבוא בקהל ישראל [וקשיא לן, היכן הוזכר גר במשנתנו] —

אלא **הכי קאמר תנא קמא:** **כל האסורים לבא בקהל כהונה** —

ובא תנא קמא להוסיף על דבריו במשנה הקודמת, שלא רק האסורים לבוא בקהל ישראל מותרים זה עם זה, אלא אף כל האסורים לבוא בקהל כהונה מותרים זה בזה.

ומאי נינהו? את מי בא התנא קמא להוסיף?

—

ביוחסין אלא לפוסלו בישראל. ורבי אליעזר סבר שפסלוהו אף עם מינו, גזירה שמא ישא אחותו מאביו, כמבואר שם בדברי רבא.

98. ואין לומר שנחלקו בספיקן בספיקן, שרבי

ספיקות בספיקות.

וכתב בתוס' הרא"ש שגם רבי אליעזר מודה לתנא קמא שמדאורייתא מותר השתוקי בין עם ישראל בין עם ממזר כמבואר בגמרא לעיל [עג א]. אלא שלפי התנא קמא לא עשו רבנן מעלה

שאף גיורת בכלל, שהיא אסורה לכהן, ומותרת בממזר.

ואפילו נתגיירה כשהיא פחותה מבת שלש שנים ויום אחד, שאין ביאתה ביאה, ולא זינתה, היא אסורה לכהן.

ודלא כרבי שמעון בן יוחי [שמתירה לכהן, ואינו אוסרה מדין זונה, כיון שאין ביאתה לפני שלש שנים נחשבת לביאה] –

וכך אמר התנא קמא: כל האסורים לבוא בקהל כהונה, דהיינו, גיורת, ממזר, נתין, שתוקי ואסופי, מותרין לבא זה בזה.

הרי שמותרת הגיורת בשאר הפסולים, כממזר ונתין ושתוקי ואסופי,⁹⁹ משום שלדעתו קהל גרים לא נקרא קהל ה'.

ועל זה נחלק רבי יהודה, וסבר שקהל גרים הוא כן קהל ה', ואסור לממזר לקחת גיורת.

כתיב בכהנים: "גרונה זונה וחללה לא יקחו". ושיטת חכמים היא, שגיורת היא בכלל "זונה". ואפילו אם לא נבעלה בגיורתה, הרי היא אסורה לכהנים. ולמדנו זאת מדכתיב ביחזקאל: "כי אם בתולות מזרע בית ישראל, יקחו".

אלא שנחלק בזה רבי שמעון בן יוחי, וסבר שגיורת פחותה מבת שלש שנים ויום אחד כשרה לכהונה. שלדעתו לא אסרה תורה משום "זונה", אלא אם כן היתה ראויה לביאה קודם שנתגיירה. ופחותה מבת שלש שנים אין ביאתה ביאה.

ותמזהה הגמרא: למה לנו להעמיד את דברי המשנה בפחותה מבת שלש שנים בדוקא, ודלא כרבי שמעון?

ונקמה בבת שלש שנים ויום אחד, ועליה כיוון תנא קמא באומרו "כל האסורין לבא בקהל כהונה", והתירה בפסולי קהל. ותהיה משנתנו אפילו לרבי שמעון בן יוחי הסובר שגיורת שהתגיירה פחות משלש שנים מותרת לכהונה.

ודחינן: אי אפשר לפרש כן. דאם נעמיד כן, שהמשנה מדברת דוקא בגיורת שהתגיירה בגיל למעלה משלש שנים, מצידה תכרה!

כלומר, הפירכה מוכנה ועומדת לצדו של הסבר זה. דהיינו, שהוא מופרך מעיקרו.

שהרי המשנה אמרה שכל הפסולים לבוא בקהל כהונה הם המותרים זה בזה. ולפי זה, אלא, טעמא שהתיר תנא קמא גיורת בפסולי קהל, התירה דוקא היכא דהיא התגיירה בת שלש שנים ויום אחד, לפי שרק אז היא אסורה לקהל כהונה לפי רבי שמעון בן יוחי.

הא אם היא התגיירה פחותה מבת שלש שנים ויום אחד, דאז היא מותרת לבא בקהל כהונה אליבא דרבי שמעון, אסורה לבוא זה בזה [כלומר, גיורת אסורה לפסולי קהל].

ולא כן הוא.

שהרי גם הגיורת שהתגיירה פחותה מבת שלש שנים ויום אחד, לרבי שמעון בן יוחי,

99. עדיין יקשה הקושיא דלעיל, שכבר השמענו זאת התנא קמא במשנה הקודמת שגר מותר בממזרת. ויש לומר, שעיקר הקושיא שם היא

יהודה מתיר ורבי אליעזר אוסר, שאם כן, היה לו לרבי יהודה לפרש שהוא אוסר בספקין בודאן. תוס' הרא"ש.

שהם עצמם אסורים לכהונה, אלא הכי קאמר התנא קמא:

כל אדם שכהן אסור לישא את בתו —

ומאי ניהו [את מי הוא בא להוסיף על דבריו במשנה הקודמת שהאסורים לבוא בקהל ישראל מותרים זה בזה?] —

גר שנשא גיורת, שבתו אסורה לכהן.

וכרבי אליעזר בן יעקב, הפוסל לכהונה [לקמן עז א] את הבת של גר שנשא גיורת —

מותרין, כל אלו שכהן אסור לו לישא את בתם, כמו גרים אלו וממזרים, **לבא זה בזה**.

נמצא שהתיר תנא קמא גר במזורת וממזר בגיורת. ועל זה נחלק רבי יהודה במשנתנו, ואסר.

ומעתה לא קשה הקושיה הראשונה, מאלמנה וחללה וזונה וגרושה שאסורים לכהונה ובכל זאת אסורים בממזר, כי התנא לא דיבר על כל האסורים לבוא בקהל כהונה אלא רק על אלו שבתם אסורה לכהונה.

וגם לא קשה הקושיה השניה, מהדיוק שכל שמותר לבוא בקהל כהונה אסור בממזרת, והרי גר מותר בכהנת. כי מעתה הדיוק הוא רק על כך שמי שבתו מותרת לכהונה אסור בממזרת, ואילו גר בתו פסולה לכהונה.

דמותרת לבא בקהל כהונה, ובכל זאת **מותרות לבא זה בזה**, אף בממזר ונתין, כיון שאין הגיורת מכלל "קהל ה'", ולענין זה אין זה משנה באיזה גיל היא התגיירה.

אלא בהכרח משנתנו, לא כרבי שמעון היא. אלא אף גיורת הפחותה מבת ג' שנים אסורה לכהונה, הלכך אף היא בכלל המותרות לפסולי קהל.

ועתה דנה הגמרא בגוף הכלל הזה, ומקשה שתי קושיות:

א. **וכי כללא הוא**, **דכל האסורין לבא בקהל כהונה מותרין לבא זה בזה?!**

והרי אלמנה, האסורה לכהן גדול, **וגרושה וחללה וזונה**, **דאסורים לבא בקהל כהונה**, ובכל זאת **אסורים לבא זה בזה**, שהרי כל הנשים האלו אסורות בפסולי קהל.

ב. **ותו**, ועוד יש להקשות: מדקאמר "כל האסורין בקהל כהונה מותרים זה בזה", משמע, **הא מי שמותר בקהל כהונה, אסור בפסולי קהל — ולא כן הוא**.

והרי גר, שמותר בכהנת,⁽¹⁰⁰⁾ ואפילו הכי הוא **מותר בממזרת**, משום ש"קהל גרים" לא מיקרי קהל.

אלא, אמר רב נתן בר הושעיא: מה שאמר התנא "כל האסורים לבוא בקהל מותרים זה בזה", כוונתו אמנם שהם אסורים לבוא בקהל כהונה. אלא שלא התכוון התנא לומר

אינו משום הכשר הגר אלא לפי שלא הוזהרו כשירות לנישא לפסולים, ולעולם הכהן אסור בגיורת. ואין כאן קושיא על הדיוק, כי באמת מי שמותר לכהונה מטעם יחוס, אסור בממזרת.

הקושיא השניה על דברי רבי יהודה, שאין להם ביאור לכאורה. תוס' ד"ה הכי.

100. הקשו התוס', הרי הטעם שמותר בכהנת

אך מקשה הגמרא: וכי כללא הוא זה דכל אדם שכהן אסור לו לישא את בתו, מותרין לבא זה בזה, ואף בנתינ וממזר?!

והרי חלל שנשא בת ישראל, דכהן אסור לו לישא את בתו [שהרי בת חלל אף היא חללה כמו אביה], ובכל זאת אסורין נמי לבא זה בזה, שהרי חללה אסורה לנתינ וממזר.

ומשנינן: לא קשיא. משום שהתנא קמא דמתניתין סבר כרבי דוסתאי בן יהודה דאמר בברייתא [לקמן עז א]: בנות ישראל, הן מקוה טהרה לחללים! כלומר, שחלל הנושא בת ישראל, אינן זרעו מחולל, ובתו כשרה לכהונה. ולדבריו, החלל אסור בממזרת, כי בתו של החלל מישראלית כשרה לכהונה.

אך עדיין מקשה הגמרא: והרי חלל שנשא חללה, ולכולי עלמא כהן אסור לישא את בתו, ובכל זאת אסור נמי זה בזה [החלל בממזרת]. ומוכח שלא כללא הוא, שכל האסור להשיא את בתו לכהן, מותר בממזרת.

ותו קשיא: מדקאמר כל שאסורה בתו לכהן מותר בממזרת, משמע, הא כל שמותר לכהן לישא את בתו, הרי הוא אסור בממזרת —

והרי לא כן הוא. שהרי גר שנשא בת ישראל, והדין הוא [לפי רבי אליעזר בן יעקב] שכהן מותר לו לישא את בתו, כיון שאמה מישראל, ובכל זאת מותרין הגרים והממזרים לבא זה בזה.

אלא אמר רב נחמן, אמר רבה בר אבוח: לא בהיתר גר בממזרת נחלקו חכמים ורבי יהודה.

אלא הכא, ממזר מאחותו, וממזר מאשת איש, האם מותרים זה בזה, איכא בינייהו. שנחלקו מיהו ממזר האסור לבא בקהל.

תנא קמא סבר: כל הנולד מביאה שיש בה חיוב כרת, הרי הוא ממזר. לפיכך, אפילו ממזר שנולד לאדם מאחותו שבא עליה, נמי הוי ממזר.

הלכך מותר ממזר זה בממזרת שנולדה מאיסור אשת איש. שהרי שניהם ממזרים הם, ואינם בכלל "קהל".

ורבי יהודה סבר: דוקא הנולד מביאת איסור שיש בה מיתת בית דין הוא ממזר. אבל הנולד מביאת חייבי כרת אינו ממזר, ומותר לבא בקהל.

לפיכך, רק הנולד מאשת איש הוי ממזר, לפי שהיא במיתת בית דין; אבל הנולד מביאת אח על אחותו, שאינו אלא בעונש כרת, לא הוי ממזר.

הלכך אסורים הם זה בזה.

וכך הוא ביאור המשנה: תנא קמא אמר "כל האסורים לבוא בקהל", דהיינו, כל הנולדים מאיסורי ערוה, בין חייבי כריתות ובין חייבי מיתות בית דין, הם ממזרים, "ומותרים לבוא

יעקב כדלקמן, ובכל זאת היא מותרת בממזר. תוס' ד"ה והרי.

ותירצו, שהקושיא היא מגר שנשא בת ישראל, שבתו מותרת לכהן לפי רבי אליעזר בן

זה בזה". (101)

"ורבי יהודה אוסר", לבני חייבי כריתות לבוא בבני חייבי מיתות בית דין, כיון שלדעתו הראשונים אינם ממזרים והאחרונים ממזרים.

ומקשינן: מאי קא משמע לן משנתנו? מדוע הוצרך רבי לשנות כאן מחלוקת זאת בשאלה מי הם ממזרים?

והלא כבר תנינא, שנינו מחלוקת זו במקום אחר במשנה.

דתנן במסכת יבמות [מט א]: איזהו ממזר — כל שהוא ב"לא יבא". שאף הנולד מביאת חייבי לאוין הרי הוא ממזר — דברי רבי עקיבא.

שמעון התימני אומר: כל הנולד מביאה שחייבין עליו כרת בידי שמים, הרי הוא ממזר.

והלכה כדבריו של שמעון התימני.

רבי יהושע אומר: רק כל שחייבין עליו מיתת בית דין, הרי הוא ממזר.

נמצא, שתנא קמא סבר כשמעון התימני, ורבי יהודה סבר כרבי יהושע. ואם כן, למה שנאם רבי בשני מקומות נפרדים? הלא היה לו לשנותם יחד. ואגב דברי רבי יהושע, יאמר: וכן היה רבי יהודה אומר כדבריו!

אלא, אמר רבא: לא בזה נחלקו תנא קמא ורבי יהודה. אלא גר עמוני ומואבי איבא בינייהו. שעמוני ומואבי שנתגיירו, אסורים לבא בקהל ישראל, ומותרים בפסולים.

והכי קאמר תנא קמא: כל האסורים לבא בקהל — ומאי ניהו? גר עמוני ומואבי [שהם בכלל האסורים יחד עם ממזרים ונתנינים] — מותרין לבא זה בזה.

ותמהינן: אי הכי, מאי "רבי יהודה אוסר"? והלא עמוני ומואבי שנתגיירו ודאי לא מיקרו קהל ה', שהרי הם נאסרו לבוא בו, ולמה יאסרו בממזרים.

ומשנינן: לעולם לא נחלקו בדבר זה. ורבי יהודה היינו תנא קמא. והכי קאמר: כל האסורין לבא בקהל, ובכללם עמוני ומואבי, מותרין זה בזה אפילו לרבי יהודה. כי אף על פי שרבי יהודה אוסר גר מכל האומות בממזרות, מודה הוא בגר עמוני ומואבי שהוא מותר בממזרות.

כי הני מיילי שאסר ממזרת, דוקא לגר סתם אסר. משום דהוא ראוי לבא בקהל, הלכך אף הוא קרוי "קהל ה'". אבל גר עמוני ומואבי, דאיין הם ראויין לבא בקהל, לא מיקרו "קהל ה'", ומותרים בממזרת.

תנו רבנן: קטן שהוא מכן תשע שנים ויום אחד ומעלה — אם הוא גר עמוני ואו שהוא גר מואבי, או גר מצרי, או גר אדומי, או כותי, או נתין, או חלל, או ממזר — שבאז על הכהנת, או על הלויח, או על בת ישראל,

כזה בין שנולדו מחייבי כריתות ובין שנולדו מחייבי מיתות בית דין מותרין זה בזה לפי שכולם ממזרים. תוס' ד"ה דת"ק.

101. כך פירש רש"י. והתוס' כתבו שזה דוחק. וביארו שכל האסורין לבא בקהל היינו שאין בהם תפיסת קידושין, הרי כל הנולדים מאיסור

גר מצרי ובנו, אסורים לבא בקהל עד דור שלישי. אבל דור שלישי כבר מותר בבת ישראל. כדכתיב: "בנים אשר יולדו להם דור שלישי, יבא להם בקהל ה'". אך גרים [זכרים] שהם מזרע עמון או מואב, אסורים לעולם.

ושניהם, תנא קמא ורבי יוסי, לא למדוה את שיטתם, אלא מכהן גדול באלמנה.

שמקור דין זה, שאשה נפסלת לכהונה בביאת עבירה, נלמד מחילול אלמנה שנבעלה לכהן גדול, דכתיב בה "ולא יחלל זרעו בעמיו". ומדכתיב "יחלל" בשני "למד", שני חילולין במשמע, שגם זרעו מתחלל, וגם האלמנה עצמה מתחללת בביאה זו. והרי היא נפסלת אף מלהנשא לכהן הדייט. ומזה למדנו לכל ביאות עבירה, שהן פוסלות את האשה הנבעלת ואת הולד לכהונה.

דתנא קמא סבר: כל ביאות עבירה פוסלות כי [כמו] ביאת כהן גדול באלמנה:

מה כהן גדול באלמנה, שביאתו בעבירה, ופוסל בה — אף כל שביאתו בעבירה פוסל את האשה לכהונה. נמצא, שאף אלמנת מצרי שני בכלל זה, שהרי אף ביאת המצרי השני בה נעשתה בעבירה. (102)

ורבי יוסי סבר: דוקא מי שזרעו פסול לכהונה פוסל את האשה בביאתו בה, לכהונה — כי [כמו] שפוסל את האשה כהן גדול בביאתו באלמנה:

מה כהן גדול באלמנה, שזרעו הנוולד ממנה

פסולה מלינשא לכהן. שכל אלו אסורים לבא בקהל, וביאתם היא ביאת עבירה. וכל אשה שנבעלה בביאת איסור נפסלת לכהונה. ואם כהנת היא נאסרה גם לאכול בתרומה, ואם היא לוייה או ישראלית, היא נפסלת להנשא לכהן.

רבי יוסי אומר: כל מי שזרעו פסול לכהונה — שבתו אסורה להנשא לכהן — אף פוסל את האשה שבא עליה לכהונה.

וכל שאין זרעו פסול לכהונה, אף אינו פוסל אשה לכהונה בביאתו. ובהמשך יבואר במה נחלק על תנא קמא.

רבן שמעון בן גמליאל אומר:

עוה-א כל שאתה, הכהן, נושא את בתו, אף אתה הכהן נושא את אלמנתו, לפי שלא נפסלה בבעילתו.

וכל שאי אתה, הכהן, נושא את בתו, אף אי אתה נושא את אלמנתו. כי כל שבתו אסורה לכהן, אף אלמנתו [וכן כל אשה שבא עליה], אסורה לכהן לפי שנפסלה בבעילתו. ולקמן יבואר במאי פליגי.

והוינן בה: מאי איכא בין תנא קמא ובין רבי יוסי? והלא לדברי שניהם, כל פסולי קהל פוסלים בביאתם את האשה לכהונה.

אמר רבי יוחנן: אלמנתו של גר שהוא "מצרי שני" [שאסור לבוא בקהל, אבל הבן שלו, שהוא "מצרי שלישי", מותר לבוא בקהל], איכא בינייהו.

102. לכאורה קשה מחלל, שנמנה אף הוא בין אלו שפוסלין בביאתן והלא אין עבירה כלל